

Mlada Sibirjanka.

(Dalje.)

kega jutra potem jo je častnikova soproga sprejela jako prijazno. Zvedela je za Praskovijino zgodbo, občudovala in se radostila nad takim gostom. Moža ni bilo doma. Gospa jo je prosila, naj počaka njegovega prihoda.

Pogovor se je razpletal in Praskovija je čutila, kako je gospa vedno bolj navdušena za njo. Nenadoma se je Praskovija zopet znašla na poti, ki jo mora peljati do izpolnitve njenih želj. Prvo uro je spoznala dobro srce častnikove gospe, ki je ni goljufala v njenih upih.

Stara resnica se je znova potrdila: Kadar se srečajo dobre duše, se spoznajo kot stari prijatelji, ki so jih dolgo časa ločili kraji in življenjski položaji: denar, služba in drugo.

Praskovija je bila zopet v svoji veri potrjena. Molitve, podprte z dobrotljivostjo gospe V. so zagotavljale uspeh.

Mož je bil v prijaznosti podoben soprogi. Ko se je vračal v službo, je obljubil, da jo priporoči materi carici, če mu bo čas dopuščal. Povabil jo je, da ostane na kosilu pri njem. Tako bo odgovor zvedela takoj, ko on pride iz službe.

Carica-mati je odredila, naj ji Praskovijo predstavijo še isti večer ob šestih. Kdaj je Praskovija kaj takega pričakovala! Prebledela je od neznanjskega napada sreče in namesto da bi se zahvalila gospodu V., je pogledala v nebo in vsa v solzah rekla:

»O, Bog, nisem zastonj upala, nisem, o Bog!«

Potem pa ne vedoč, kako naj se zahvali častniku, mu je vsa zmešana poljubljala roke in blebetala:

»Vi edini zaslužite, da se vam zahvalim. Vi ste oprostili očeta!«

Zvečer jo je vodil častnik na dvor. Nekoliko je popravila svojo vsakdanjo obleko, a sicer je bila preprosta kakor zmeraj.

Ko je zagledala carsko palačo, se je spomnila na očeta, ki je naslikal vstop v palačo tako, da se je tega neizrečeno bala.

»Če bi me zdajle videl!« je vzkliknila. »Če bi le vedel, pred koga bom vsak čas stopila! O, kako bi bil vesel!«

Vsa iz sebe je ponavljala polglasno:

»Moj Bog, moj Bog, dovrši hitro svoje delo!«

Častnik še ni videl tako iskrenega otroka. Praskovija mu je nehotе prirasla k srcu.

Častnik je pač pričakoval, da ga bo dekle spraševalo, kako naj se predstavi, kako in kaj naj govori. A nič takega se Praskovija ni spomnila. Brez zmedenosti je stopila v caričino sobico.

Carica-mati jo je sprejela dobrohotno. Spraševala je o potovanju, o življenju v Sibiriji in sploh o vsem Praskovijinem življenju je hotela imeti natančne podatke. Praskovija je odgovarjala umerjeno kakor zna odgovarjati komaj izkušen mož.

Carici je ugajal pogum, detinsko ljubezen do očeta je morala občudovati. Takoj je izjavila, da jo priporoči carju in ji nakazala tri sto rubljev za prvo potrebo.

Praskovijo je dobrota caričina naravnost pretresla. Ko jo je gospod V. zunaj dvora povpraševal, če je zadovoljna, je mogla odgovarjati samo s potokom solza.

Pri kneginji T. je neka dama opazila, da Praskovija že ves dan ni navzoča. Vprašala je služabnika, ki je bil prideljen Praskoviji, in ta je povedal, kje in s kom jo je videl. Kneginja je bila tako že prej obveščena o njeni sreči.

Ko je prišla Praskovija že pozno zvečer domov, so jo poklicali v salon stare kneginje. Kaj takega se je prvič zgodilo v hiši visoke ženske.

Kneginji se je dobro zdelo, da je njegova varovanka na dvoru tako uspela. Njena sreča je veselila vse prijatelje, pa tudi tiste v kneginjinem krogu, ki se do zdaj niso menili za njo.

Zdaj so nenadoma opazili, da se prikupljivo vede in da ima lepe oči. Ko je pravila, kaj vse ji je zagotovila carica, se jim je zdelo to čisto naravno.

»Saj ni mogla drugače ravnati,« so dejali.

Mnogi med številno družbo so se takoj ponudili, da bodo »govorili z ministrom.«

»Saj veste, treba je čim več znanih ljudi in čim več naklonjenosti.«

Zadovoljni so bili zdaj vsi bolj kot po navadi. Celo strastni igralec bostona je pokazal, da mu je nekaj na obči sreči, toda šele, ko so bile odigrane viseče partije.

Praskovija se je kmalu umaknila v spalnico, da se v samoti zahvaljuje Bogu za nenadne milosti, s katerimi jo je obispal ves dan. Od sreče ni mogla dolgo zaspati. Kako lepe sanje bo sanjala nocoj!

Zgodaj je skočila z mehke postelje in prva misel ji je bil včerajšnji dan. Prijela se je za glavo in od veselja vzdikala:

»Pa morda ni vse to prevara? Da sem v resnici videla carico? In da me je ona, mene, ubogo Sibirko, sprejela tako dobrotljivo?«

Čim bolj je bežal spanec s sanjami vred od nje, tem bolj jo je razganjalo veselje.

Hitla se je obleči. In kakor da bi se hotela prepričati, da je bil včerajšnji dan zanj v resnici tako bogat, je odprla miznico, kjer je hranila tri sto rubljev.

Nekaj dni pozneje ji je carica-mati nakazala podporo in jo sama predstavila carju in vladajoči carici. Ta dva sta Praskovijo sprejela nad vse milostljivo.

Plemeniti car ji je nakazal pet tisoč rubljev in česar se je Praskovija neprimerno bolj razveselila, ukazal je, da pregledajo obtožbo in obsodbo njenega očeta.

Notranji minister je vzel zadevo v roke. Imel je oblast, a bil je tudi dobrotljivega srca. Redkokdaj se združita te dve stvari. Ta minister pa si je štel v dolžnost, da usliši prošnje, če le more.

Z vneto se je lotil preiskave in Praskoviji obljubil, da jo mora dovršiti. Zdaj Praskovije očetova prostost ni več skrbela. Čemu, saj se je zavzel zanj človek, ki je edini mogel odločati.

Ker so zdaj Praskovijo spoznali na dvoru in se je zanj zanimal notranji minister kakor za lastno hčerko, je kmalu opazila, da se mnogo oči obrača za njo. To jo je bolj presenetilo kakor pa veselilo.

Govorila je o cilju svojega potovanja. Bila je prepričana, da je oče nedolžen in zato je carico prosila samo, da bi prišlo do ponovnega pregleda očetove pravde, ni prosila pomiloščenja, temveč pravice.

Tuji državniki, poslaniki v Petrogradu in najuglednejše osebe v mestu so jo želele videti in so ji izkazovale svojo naklonjenost. Dve kneginji sta ji podarili velike vsote.

Vse to pa Praskovije ni prav nič spremenilo. Živela je preprosto in pohlevno kakor prejšnje čase v pomanjkanju, ne enkrat ji to negovanje od vseh strani ni vdahnilo ničemurne misli. Imela je v svetu tisto mirnost, upam si reči, tisto drznost, ki jo daje preprostost in nedolžnost, ki ne računa z zlobnostjo sveta, temveč zaupa v svojo dobroto.

Kdor v resnici pozna svet, ta bo vedno skušal biti čimbolj preprost in pohleven. Praskovija je bila že po naravi taka in se ji ni bilo treba šele truditi za to. Prav zaradi tega ni zlepa prišla v zadrego v tako zvani boljši družbi. Zdrava sodba in pravična naravna bistrost je dobro nadomestovala nevednost. Mnogokrat je Praskovija s treznimi in trdnimi odgovori zaprla usta raznim brezobzirnežem.

Nekoč jo je nekdo sredi pripovedovanja ustavil. Hotel je vedeti, kakšen zločin je pač storil oče, da so ga pregnali v Sibirijo. Molk, ki je nastal ob tem vprašanju, je jasno pokazal, da vsi obsojajo tako vprašanje.

Praskovija je pogledala brezobzirneža z očmi polnimi pravične in mrzle nejevolje:

»Gospod, oče pred svojo hčerjo ni nikdar kriv, in moj oče je nedolžen!«

Kadar je pripovedovala o svojem potovanju, je nehotе odkrivala svojo plemenitost. A njen značaj je bil preveč lep, da bi kaj dala na navdušenje poslušalcev. Hvale ni ljubila in kadar je začutila, da ni iskrena, ji je postala tako neprijetna, da je tudi na zunaj pokazala nejevoljo. Saj je govorila samo zato, ker so jo vpraševali. Bila je zelo v tem oziru pokorna in še zdaleka ji ni prišlo na misel, da bi s pripovedovanjem sebe obdajala z bleščem.

Življenje v glavnem mestu se ji je zdelo od sile lepo. Čakala je, da pokličejo očeta iz Sibirijske, medtem pa spoznavala Petrograd in njegovo življenje. Vse ji je bilo novo, vse jo je zanimalo.

Osebe, s katerimi je pogosto občevala, so imele priliko občudovati, kako bistro je Praskovija presodila, kar je videla.

Dve imenitni gospe, ki jima je prirasla k srcu, sta se ji ponudili, da jo pospremita skozi carsko palačo. Praskovija je sicer videla že mnogo lepih salonov, a vendar sta se gospe še lahko zabavali, ko je Praskovija strmela nad bogastvom, zbranim na enem kraju, in nad dvoranami, večjimi od cerkve. In res, ko je vstopila v dvorano sv. Jurija, se je pokrižala. Mislila je, da je v cerkvi.

Sproti je pozabljala, kaj si je že ogledala. Ko so se vračali, ni vedela, kod je že hodila.

Ko so šli skozi prestolno dvorano, je bila že tako zmedena, da niti prestola ni opazila. Spremljevalki sta jo opozorili in obstala je kakor vkopana. Svet strah in spoštovanje jo je navdalo.

»To je carjev prestol!« je vzdihnila. »To je torej tisto, česar sem se najbolj bala v Sibiriji! O, očka!«

Hvaležno Praskovijo je zgrabila neizrečena zmedenost. Spomnila se je, koliko dobrot ji je padlo s tega prestola, videla je očeta, že rešenega, videla je tudi sebe na potovanju, ko se je carskega prestola najhuje bala.

Sklenila je roke in prebledela, kakor da bi ji hotelo priti slabo.

»Tukaj je torej carjev prestol,« je tiho ponovila, kakor bi hotela sama sebe prepričati.

Prosila je, če sme stopiti bližje, nato pa se je vsa tresoča priplazila bližje, poljubljala na tleh kleče stopnice, ki so vodile do sedeža, in jih močila s potoki solza.

»Oče, ali vidiš, kako daleč me je pripeljala roka božja?« je jecjala. »O Bog, blagoslovi ta prestol in stori, da bodo njemu dnevi tudi tako polni tvojih dobrot, kakor so bili moji!«

S težavo sta jo odtrgali dami od prestola. A Praskovijo je vse to preveč prevzelo.

»Dragi dobrotnici,« je prosila s slabotnim glasom, »ostalo mi bosta razkazali drugič, če bosta tako dobri.«

Nekaj dni pozneje sta jo spremljali v muzej Eremitage (izg. Ermitaž), čemur bi mi rekli Samotni stan ali Samostan. Muzej je eden najlepših v Evropi, posebno lepe so slike.

Praskovija je prvič v življenju videla take slike. Do zdaj jih je poznala samo iz cerkve.

Že sama palača je Praskovijo očarala. Tolike lepote si še v pravljici ni mogla misliti.

Silno jo je zanimalo, kaj kakšna slika predstavlja. Več upodobljenih svetopisemskih zgodb je sama razumela, saj vemo, kako ji je oče prebiral sveto pismo. Ko pa je prišla do slike laškega umetnika Luke Giordana (izg. Džordana), ki je predstavljala prizor iz grških pravljic, je sliko obsodila:

»To je pa grda slika. Kaj pa predstavlja?«

Spremljevalki sta ji pojasnili, da je naslikana po pravljici.

»Po kakšni pravljici?«

Ker ni imela pojma o bajeslovju, ji je bilo težko dopovedati.

(Dalje.)

